

"... az első szeretet."

Jelenések 2, 1-7 „Az efézusi gyülekezet angyalának írd meg: ezt mondja az, aki jobb kezében tartja a hét csillagot, aki a hét arany gyertyatartó között jár: ²Tudok cselekedeteidről, fáradozásodról és állhatatosságodról és arról, hogy nem viselheted el a gonoszokat, és próbára tetted azokat, akik apostoloknak mondják magukat, pedig nem azok, és hazugnak találtad őket. ³Tudom, hogy állhatatos vagy, terhet viseltél az én nevemért, és nem fáradtál meg, ⁴de az a panaszom ellened, hogy nincs meg már benned az első szeretet. ⁵Emlékezzél tehát vissza, honnan estél ki, térj meg, és tedd az előbbi cselekedeteidet, különben elmegyek hozzád, és kimozdítom gyertyatartódat a helyéből, ha meg nem térsz. ⁶Az viszont melletted szól, hogy gyűlölöd a nikolaiták cselekedeteit, amelyeket én is gyűlölök. ⁷Akinek van füle, hallja meg, amit a Lélek mond a gyülekezeteknek! Aki győz, annak enni adok az élet fájáról, amely az Isten paradicsomában van.”

Új esztendőhöz érkezünk. Összegezzük, értékeljük a múltat, firkésszük a jövőndőt. Nem kell ebben magunkra maradvány őrölnünk, hiszen Istennek üzenete van a mi számunkra is, mint ahogyan egykor, a Jelenések könyvének tanúsága szerint üzenete volt az efézusi keresztyén közösség számára. János e

rövid levélben így mutatja be Jézus Krisztust, az üzenet eredeti küldőjét: „Ezt mondja az, aki jobb kezében tartja a hét csillagot, aki a hét arany gyertyatartó között jár”. Ez egyértelmű utalás arra, hogy Krisztus kezében van a világmindenség, az élet teljessége és az Egyház is. Micsoda vigasztalást meríthetünk ebből. Bármit látunk a múltunkban, s bármi van előttünk, nem gyalogolunk, s nem véletlennek

sorozatán múlik a mi életünk, sorsunk. Múltunk, jelenünk és jövőnk egyéni és közösségi szinten is, a bennünket szerető, s megváltó Isten kezében van. De ez nem mentesít bennünket attól a tanítványi küldetéstől, hogy helytálljunk ott, ahova az Úr helyezett, vezetett bennünket.

Krisztus irántunk való szeretete abban is megnyilvánul, hogy előtte zajlik életünk, ismeri annak minden rezdülését. Így látta az Efézusban élő keresztyének hitvalló igyekezetét is: „Tudok cselekedeteidről, fáradozásodról és állhatatossá-

godról és arról, hogy nem viselheted el a gonoszokat, és próbára tetted azokat, akik apostoloknak mondják magukat, pedig nem azok, és hazugnak találtad őket. ³Tudom, hogy állhatatos vagy, terhet viseltél az én nevemért, és nem fáradtál meg...” Krisztus szavain keresztül pozitív ké-

pet kapunk az efézusi-akról, pedig tudjuk ró- luk, nem könnyű körülmények között kellett helytállniuk, keresztyén hitüket meg- őrizniük. Kis-Ázsia egyik legnagyobb váro- sában, pogány népek, pogány vallási kultu- szai között kellett meg- maradniuk Krisztus hűséges tanítványai- nak. Ehhez hasonló ki- hívások nem idegenek tőlünk sem, ma is ko-

moly próbákkal, kísértésekkel kell szembenéznünk. Elég gondolnunk arra a gyakori jelenségre, hogy felkavarodott vilá- gunkban a keresztyén értékeket igyekeznek teljesen háttérbe szorítani. Szembesülnünk kell az iszlám térhódításával, a li- berálisnak nevezett keresztyén értékellenességgel, vagy ép- pen az LMBTQ és ki tudja még, milyen szervezetek munkálko- dásával és sok minden mással is. Bizony ma sem könnyű megmaradni keresztyén hitünk mellett, megőrizve és tovább- adva mindazt, amit ránk bízott a Mindenható Isten. Ebből a

Még rendelhető!

A Szeretetnaptár 2022-es kiadása és a Református Újság a 2022-es évre még rendelhető szerkesztőségünk címen.

076 74 Drahňov - Deregyő 216,

Tel.: 056/6395396,

e-mail: ladislavcsoma@gmail.com.

A megrendeléseknek beérkezésük sorrendjében teszünk eleget.

Csoma László

szempontból jó példaként áll előttünk az efézusi gyülekezet. Fáradoztak Krisztus ügyéért, de mégsem fáradtak bele. Állhatóságuk maradtak a kísértések idején, nem viselték el a gonosz-ságot és a hamis tanítókat. Ha visszatekintünk az elmúlt évről, vajon elmondhatjuk-e mindezt magunkról? Ha pedig az új esztendőre gondolunk, igyekeznünk kell Isten irántunk való kegyelméért, hálaadásból, úgy élnünk és szolgál-nunk, hogy a felsorolt erényeket a mi életünkön is megláthassa a mi Megváltónk.

Ugyanakkor Krisztus, az egykori keresztyén közösség minden jó igyekezete mellett, hiányosságot is lát, hiszen így folytatja: **„de az a panaszom ellened, hogy nincs meg már benned az első szeretet. Emlékezzél tehát vissza, honnan estél ki, térj meg, és tedd az előbbi cselekedeteidet, különben elme-gyek hozzád, és kimozdítom gyertyatartódát a helyéből, ha meg nem térsz.”** Mit jelent ez? Valószínűleg azt, hogy az efézusi keresztyén közösség, a megmaradásért folytatott állandó küz-delem, helytállás, szolgálat és fáradozás közepette pont a lénye-get veszítette el, azt, amit a krisztusi üzenet **„első szeretet”**-ként ír le. Mit is jelent ez a kifejezés? A hitre jutottak kezdeti szeretetét, amellyel együtt jár a lelkesedés, az öröm, a tenni akarás, önmagunk háttérbe szorítása azért, hogy megtaláljuk

boldogságunkat az Istennel való szeretetközösségben. Az itt ol-vasható **„szeretet”** szó eredeti görög megfelelője, az **„agapé”** kifejezés, ami a feltétel nélküli legmagasabb szintű szeretetet jelenti és ezért az Isten szeretetével szokták azonosítani. Az egy-kori keresztyéneknek azt üzeni Krisztus, hogy ne nyugodjanak bele a fásultságba, ne szokásból, s ne egyfajta tehertételként éljék meg keresztyénségüket, hanem térjenek vissza az első sze-retetethez, lelkesedjenek, buzgólkodjanak, és szeretetük ne ismerjen határt sem az Istennel vagy emberekkel kapcsolatban. Ehhez az első szeretethez, amint az Istennel való közösséghez vissza lehet térni, meg lehet térni. Krisztus nem mond le az övéiről, nem ítélkezik felettük. A figyelmeztetés is csupán azért szól, hogy megmentse őket, hogy visszahívja tanítványait a te-remtő és megváltó Istennel és egymással való szeretetteljes kö-zösségbe. Milyen nagy ajándék, hogy mi ezzel a szeretetre és szeretetközösségre hívó Krisztusi üzenettel kezdhetjük az új esztendőt. Csak halljuk meg és fogadjuk meg Jézus Krisztus ne-künk is szóló üzenetét, mert ha így teszünk az örök élet ígérete is a miénk: **„Akinek van füle, hallja meg, amit a Lélek mond a gyülekezeteknek! Aki győz, annak enni adok az élet fájáról, amely az Isten paradicsomában van.”**

Nagy Ákos

Istennel tervezni

„Bizonyára jóságod és kegyelmed követ-nek engem életem minden napján, s az Úr házában lakozom hosszú ideig.” (Zsolt 23,6)

Amikor átlépünk az óesztendőből az újba, mindig ott van a lelkünkben valami izgatott várakozás. Az ember ilyenkor mindig jót, vagy legalább is jobbat vár ahelyett, amit a háta mögött hagyott.

Hátha most minden jobban alakul!

Szinte már gyermeki vágyakozás tölt el minket, jövőnkkel kapcsolatban. De, hogyan sikerülhet ez, amikor annyi mindenben csalódtunk már. Olyan sok minden rosszul alakult az életünkben... Sok ígéret eljutott hozzánk, aminek a vége a legtöbbször, beteljesülés helyett csalódás lett. Jékely Zoltán így versel er-ről az életérzésről:

*„Szántottunk szép szenvedéssel,
Boronáltunk békeséggel,
Vetettünk könnyhullatással,
Nem arattunk nagy vígsággal.
(...)*

*Ugye, nem hazug az Írás,
Hogy megtérül mind a sírás,
S kik könnyhullatással vetnek,
Nagy vigassággal aratnak.”*

Hogyan tekintsünk hát bizakodással az új esztendőbe? Amikor olyan sok rossz-szat hurcolunk magunkkal a közeli és távoli múltból? Hogyan tervezzünk és vágjunk jó képet az újhoz, amikor a bi-zakodás érzéseit maga alá gyűrjük a lel-künk keserítő hírek, a világ értékvesztő sorvadása?

Előttünk a példa! A zsoltóros a jó pásztorhoz fordul. Ahhoz az Úrhoz, aki vezet és óvja életét, bajokban és örö-mökben. Dávid útja kipróbált út. Az ő nyomdokain indulunk mi is, ha életünk következő, megkezdett, de még be nem látható esztendejét; annak sűrű és hálát-lanul gyorsan elmúló napjait, Istentől kérjük el.

Bizonyossággal említi a szentíró Is-ten jóságát és kegyelmét. Tudja, hogy jó pásztora tereli és vezérli életét. Ez min-ket is megnyugvással és békeséggel tölt el, amikor homlokráncolva a jövőt kém-leljük, de az még nem fedi fel magát ne-künk.

Dávid azt is mondja: hajlék számára az Úr háza. A hajlék, menedékhely. Ahol tudom, hogy otthon és biztonságban va-gyok. Mert Isten vigyáz rám. Olyan vég-vár, ahová visszavonulhattunk a törté-nelem folyamán, a reánk támadó veszedelemben. És most, a világ romlá-sa során, újra felfedezzük: minden élet-tel kapcsolatos értékünk ott van Isten Igéjében.

Bizakodás hallik ki Dávid szavaiból. Nem emberi terveket sorjáz, nem önma-gára hagyatkozik. Sokan úgy tervezik meg ilyenkor a jövőt, hogy éppen a lé-nyeg, a szakrális erőforrás, az Isten hi-ányzik belőle. Nélküle pedig a legszebb tervek és legelszántabb fogadalomtétel is könnyen és hamar szertefoszla-nak. Ezért a jó irányt jelzi, ha már az

első lépéseimet is az Úrral teszem meg.

A zsoltóros megélt már jót és rosszat. Nem csak füves legelőn, de a halál ár-nyékának völgyében is bolyongott. De egyik helyen sem volt egyedül. Ura jó pásztorként vezérelte.

Milyen érdekes, Dávid nem nagy megvalósításokat, hadjáratokat, építke-zéseket emleget, hanem azt, hogy laká-sa, otthona, hajléka számára az Úr háza. Egy biztonságos hely, ahol nincs egye-dül. Ahol élete kérdéseire válaszokat kap Istentől.

Most, az esztendő startvonalán áll-va, egyetlen reménységünk az, hogy nem Isten nélkül kell bejárjuk életünk megszabott idejét. Hogy Ő az, aki kezé-ben tartja az időt. És kezében tart min-ket... Csak Benne bízhatunk. Erre biztat Szabolcska Mihály is:

*“Ez esztendőt is leteszem kezébe,
Én lábaimnak ösvényt te mutass, te.”*

Hogyan is sorolja elének Dávid, imád-kozó szavait? „Bizonyára jóságod és ke-gyelmed követnek engem életem min-den napján.” Hívjuk hát az Urat életünkbe, új évről. Legyen szívünk erősítője, annak megáldója.

*“Adjon az Úristen ez újévben víg
kacagást, csengőt,
Adjon Isten mindnyájunknak
Boldog Újesztendőt.”*

Ámen.

Fábián Tibor

Gyülekezeteink

Életéből

Fontos mérföldkő a Vajáni Református Egyházi Alapiskola életében.

2021 egy roppant fontos év volt a Vajáni Református Egyházi Alapiskola életében. Ebben az esztendőben ünnepeltük ugyanis az intézmény fennállásának 20. évfordulóját. Azonban nem csak ez az évforduló tette különlegessé az évet, hanem az az örömteli tény is, hogy elkészült az iskola új tornaterme, melyre már nagyon sok éven keresztül vártunk. Mindenképpen hálát akartunk adni a Mindenható Istennek az Ő nagy kegyelméért, a 20. évért, a tornateremért. Ugyanakkor komoly aggodalmakkal voltunk az ünnepség iránt, mert nem tudtuk, hogyan alakul a járványhelyzet a régióban.

Isten azonban kegyes volt hozzánk, és megengedte, hogy 2021. október 2-án megtartsuk a hálaadó alkalmat. Reggel 10 órakor kezdődött az ünnepi alkalom, melyen Ft. Géresi Róbert, egyházunk püspöke, hirdette az Örökkévaló Isten ígését. Az igehirdetés után az iskola diákjai szolgáltak ünnepi műsorral. A jelenlévőket Nt. Molnár Zsolt a vajáni gyülekezetet jelenleg beszolgáló lelkipásztor, valamint Czinke István a gyülekezet gondnoka köszöntötték, és gondnok úr röviden beszámolt arról is, kiken keresztül tette lehetővé az Úr a tornaterem építését. Az iskola elmúlt 20 évéről Krajnyák Sándor igazgató

úr számolt be, hálád adva az Istennek minazért, amit véghez vitt az intézményben. Végül Nt. Kraus Viktor esperes szolt, aki a helyi gyülekezetnek köszönte meg az alkalom megszervezését, valamint emlékeztetett arra, hogy köszönettel tartozunk azoknak, akik sok fáradtságos munkával, 20 évvel ez előtt elindították az iskolát, jelesül Nt. Fülöp Sándor akkori esperesnek, valamint Ft. Csoma László akkori püspökhelyettesnek.

A templomi alkalom után a jelenlévők átvonultak a tornateremhez, ahol ünnepélyes szalagátvágás után megtekinthették a tornatermet. Külön öröm számunkra, hogy a tornatermet nem hivatalosan Püspök úr avatta fel, hiszen ő rúgta az első gólt a terem egyik kapujába. A kapuban Nt. Varga Zoltán vajáni származású szárdalmási lelkipásztor állt, az erős és pontos lövést azonban neki sem sikerült hárítania. Az ünnepelést a helyi kultúrházban, ebéddel zártuk.

Hálásak vagyunk Magyarországi Kormányának, valamint a Szlovákiai Református Keresztény Egyház korábbi és jelenlegi magyar vezetőinek az anyagi és egyéb segítségért, a Vajáni Református Egyházközség, és a Vajáni önkormányzat segítségével. De természetesen leginkább a Mindenható Istennek, amiért gondoskodó kegyelmében hordozta és hordozza ma is iskolánkat. Egyedül Istené a dicsőség!

Kraus Viktor

Új Év - Új évfolyam

Kedves Testvérek! A mulandó időre emlékeztet, de Isten iránti hálára kötelez, hogy lapunk 29. évfolyamát indítjuk. Ő ad kitartást, ismeretet, és érdeklődő testvéreket, akik reménység szerint hitben épülnek a lapunkban megjelenő írások olvasásával. Szükségünk van naponként erre az épülésre, mert az eltelt években nagyot változott környezetünk. A fiatalabb nemzedék számára a nyomtatott újság már nem annyira fontos, hisz az elektronikus úton szerzett ismereteket tartják fontosabbnak. Az elektronika „ismeret-útjain” egyre nehezebb kiszűrni a káros, hitet-lelket romboló hatásokat. A nyomtatott írás nem letagadható, s nem lehet nyomtalanul eltüntetni, mint az internet világában megjelenő dolgokat.

Változott a társadalmi környezet is. A 20. század százmilliók halálát követelő diktatúrái után egy olyan eszmei diktatúra kiépülésének vagyunk tanúi, amely „csak” a lelket gyilkolja meg a „szabadság és tolerancia” jelszavával. A szabad véleménynyilvánítás már egyér-

telműen átlépte a szabadság és szabadság közötti határt. A Karácsony előtti hét két német nyelvű napilapjának egy-egy cikke ilyen címmel jelent meg:

„Időszerű még a szent család?” , rajzolt illusztrációs képe már egy gyermeket és anyját ábrázolja, s mellettük egymást ölelő két férfialak áll. (Frankfurter Allgemeine Zeitung) „Isten egy kifutó modell?” (Neue Zürcher Zeitung). Ilyen írásokkal készülnek az ünnepekre?

Az ünnep előtti időszakban az Európai Unió egyik magas beosztású, jól fizetett tisztviselője fogalmazott meg olyan javaslatot, mely szerint mellőzni kell a keresztyén ünnepek megnevezését, a zsidó-keresztyén eredetű nevek használatát. A mindennapi gondok között sokak nem tulajdonítanak jelentőséget ezeknek a próbálkozásoknak, pedig egyértelmű, hogy egy anyagelvű, Isten nélküli társadalom létrehozása a cél, ahol az egyház nem „kellemetlenkedik” a bűn fogalmával, nem okvetetlenkedik Jézus tanításával, hogy „legyen a ti ige-

netek igen és a ti és nemetek nem”, mert ami azon felül van, a gonosztól van. Jézus beszéde épp attól a hazug, képmutató magatartástól kíván megőrizni, amit korunk eszmei diktatúrája kíván ránk kényszeríteni, kétségbe vonva a Szentírás igazságát. Már a honfoglaló népet is figyelmezteti az Úr: **„Vigyázzatok, hogy szívetek el ne csábítson benneteket, el ne hajoljatok, ne szolgáljatok más isteneket, és ne boruljatok le azok előtt, mert akkor fellángol az Úr haragja ellenetek, bezárja az eget, nem lesz eső, és a föld nem hozza meg termését, ti pedig hamar kivesztek arról a jó földről, amelyet az Úr ad nektek.” Mózes11,16-17**

A Református Újság ebben az évben is hittel, reménységgel kívánja bátorítani minden olvasóját, hogy hitvalló élettel, Isten törvénye iránti engedelmességgel hirdesse Jézus üzenetét: **„Az ég és a föld elmúlik, de az én beszédeim nem múlnak el.”** (Lukács 21,33)

Csoma L

Kiss Endre József:

Súlyos és időszerű tétje van a krisztusi út elfogadásának

A sátán hatalma alatti világ folyamatosan nyugtalanító hírekkel, üzenetekkel zaklat minket, de hitben járva, megtartó Istenünk szeretetközösségéből erőt merítve, jó reménységben maradhatunk, mondja Kiss Endre József ny. református lelkész. A Sárospataki Református Kollégium Nagykönyvtárának volt igazgatója szerint vannak tapasztalataink arról, hogy a baloldalinak és liberálisnak nevezett politikai csoportok mire képesek, ezért nem gondolja, hogy rájuk lehetne bízni a nemzet jövőjét.

Lapszámunk témája a megelégedés. Most, amikor a két esztendő között beszélgetünk, hogyan látod magadat? Elégedettnek vagy inkább kritikusnak, maximalistának?

Érzem a kort, egyre jobban. Minden év, minden nap ajándék, ahogy régen is az volt, amikor még erre nem gondoltam. Az ambícióktól szabad vagyok, legfeljebb azt kérdezem néha Reményikkel: „...jut-e nekem egy nyugalmas sarok...”? ahol dolgozhatom, ha a Mindenható megengedi, s ha erre indít és erőt ad hozzá. Az ifjonti kritikus hévtől is megszabadultam: tanulok hálát adni mindenkor, mindenért. Viszont az engem érdeklő kérdésekben

igyekszem a véleményemet úgy kialakítani, hogy azt, amikor szükséges, személyes meggyőződésésként adhassam tovább. Emberileg szólva, a körülöttünk formálódó, a sátán hatalma alatti világ folyamatosan nyugtalanító hírekkel, üzenetekkel zaklat minket, de hitben járva, megtartó Istenünk szeretetközösségéből erőt merítve, jó reménységben maradhatunk.

A koronavírus 2020-as és 2021-es évében, mindkét esztendőben egy-egy vaskos, tartalomgazdag “karantén-kötet” tettél le az olvasó asztalára. Milyen megfontolás, cél, elképzelés vezett?

Hosszú évek alatt gyűltek össze cikkek, előadások, tanulmányok. Nem gondolom, hogy ezek mindenki számára nélkülözhetetlenek, de híve vagyok annak az igen régi kollégiumi hagyománynak, hogy az összegyűjtött ismereteket kötelességünk tovább adni azok számára, akik használhatják. A viszonylagos bezártság segített ezeknek a köteteknek a megszületésében. A könyvek címzettjeiként első sorban a hitestvéreinknek arra az ismeretségi körre gondoltam, amelynek érdeklődését ismerem és amelynek akár a válaszaire vagy az együttműködésére is számíthatok.

Nem kerülhető meg a kérdés, hogyan gondolkodik egy volt kollégiumi könyvtárigazgató a Gutenberg-galaxisról? Mára szülőkké váltak azok a generációk, akik nem könyvvel a kezükben nőttek fel, akik, csakúgy, mint gyermekeik az új, digitális-galaxisban élnek, ennek eszközeit használják. Meddig lesz még szükség a könyvre?

Az olvasási szokásaink döntően átalakulnak. Ahogy az írásunk is: például nem úgy levelezünk manapság, ahogy azt a nagyapáink tették. A művelődésünk minden területe változik egy nagy paradigmaváltás során. Hasonlóan ahhoz, mint amikor a hieroglifát, a képirást fölváltotta a folyamatos írást lehetővé tevő ábécé, a papirusz tekercset a kódexlap, majd a kéziratos könyvet a nyomdai sokszorosítás. Ez utóbbi már nem lehet riválisa a telefonunkon bárhová magunkkal vihető, bármikor használható globális tudástárnak, az elektronikus könyvtárnak. De ugyanakkor látjuk már azt is, hogy ebben a tudásrengetegben el lehet tévedni. Látjuk, hogy bár minden embertársunk jogosult arra, hogy hozzáférjen minden információhoz, mégis megfoszthat ettől időszakisosan valamely természeti, technikai akadály vagy akár egy diktatórikus hatalom, amely a cenzoraival szabályozhatja, hogy mit és mennyit érhetünk el belőle, ahogy azt már a közösségi médiánál manapság tapasztaljuk. S bár a színháznak riválisa lehetett a filmművészet, a mozinak a tévé, annak pedig a számítógép, ahogy az élő hangversenynek a hangplemez, mégsem oltotta ki egyik a másikat. Azt gondolom, hogy ha a nyomtatott könyv és sajtó háttérbe is szorul, a megmaradó, elkötelezett olvasóik mellett van jövője azoknak az olvasó köröknek - legyen az család, foglalkozási csoport, érdeklődési kör, stb. - melyek szervezeten megosztják egymással olvasmányélményeiket és szellemileg építik magukat és egymást.

A 2020-ban megjelent, Centenárium írások című köteted bevezetőjében arról írsz, hogy nem tartozol azok közé, akik a diktátum évfordulóján ünnepelnek, de azok közé sem, akik a nemzeti tragédián túllépve az összetartozásra helyezik a fő hangsúlyt. Miért?

Amikor kihirdették a trianoni döntést, az eleink gyászruhát öltöttek, a harangokat meghúzták, együtt zokogtak az utcákon. Rokoni, közösségi szálak szakadtak szét és századokon át egymásra utalt régiók váltak el egymástól. Ezt nem tudom ünnepelni, csak gyászolni. Azért is, mert az egységes Kárpát-medence lehetett volna közép-európai, sőt, európai nagyhatalom szinte minden téren, valamennyi rendű és rangú lakosának a javára, gazdagodására. De nem lett belőle egy európai Svájc sem, hanem maradt balkáni elmaradottságban, a

diktatúrának is köszönhetően. Nem baj, ha megéneklük a határokon átívelő, nemzeti összetartozást, az sem baj, ha a megreformálásra szoruló Európai Unióval küzdeni kell, a számomra azonban ma is a Kárpát-medence mindenki érdekét egyformán szolgáló egységének a megteremtése marad az elsődleges.

A 2021-ben megjelent Művelődéstörténeti lapok című kötetedben egyháztörténetből, irodalomból, magyar történelemből, publicisztikából és teológiából nyújtasz, Csohány János szavaival „szellemi kóstolót” az olvasónak. Honnan ez a sokrétű érdeklődés? A kérdést Előszó-író, Bojtor István meg is válaszolja, mikor azt írja, „a széleskörű kitekintés talentuma” adatott meg számodra.

A művelődéstörténet terén a könyvtáros - csak úgy, mint a lelkipásztor - számos kihívással szembesül, amikor a kutatókat forrásokhoz segíti, vagy szellemi műhelyekben, alkalmi rendezvényeken

szolgál beszédekkel, előadásokkal. Ahhoz, hogy segíthessen, szükséges a szélesebb látókör, a szakirodalmi ismeretek bővítése, tehát alkalmilag magának is kutatóvá kell válnia. Mivel egy ateista diktatúrában születtünk és az iskolák történelemhamisítással tömték a fejünket, nemzedékünk kötelező történeti stúdiumokra szorult, különös tekintettel az addig tiltott témákra. Ezeket a tanulmányokat máig nem tudtuk egészen befejezni. Amikor teológiát hallgattam Budapesten, beiratkoztam szociológiát, pszichológiát tanulni egy-egy félévre, foglalkoztam néprajzi kutatásokkal, szerkesztettem egyházi lapot. Később a könyvtári munkámat is egyfajta „belföldi ösztöndíjnak” tekintettem és igyekeztem a magyar és a világirodalom számomra ismeretlen műveivel ismerkedni. Számos adósságom maradt még ezen a téren, amit máig nem törlesztettem, de talán mindezek magyarázzák a sokrétű érdeklődést, ha annak lehet nevezni. Sokat tanultam a „nagy öregeinktől”, Cso-

hány János professzor egyháztörténeti szakcsoportjaiban és a v. Bojtor István lelkipásztor szolgatársunk által szervezett konferenciákon.

Milyen témák foglalkoztatnak jelenleg? A világjárvány harmadik évében is számíthatunk újabb Kiss Endre József-kötetre? Aki szeretné beszerezni könyveidet, hol teheti ezt meg?

Már megint van egy fél kötetre való anyag, ami egész könyv lehet, ha a tavaszra elhalasztott konferenciák előadásai elkészülnek. A szokásos előadásokon kívül tervezem a visszatekintést az elmúlt három évtizedre, melyben tapasztalatokat szereztünk az úgynevezett rendszerváltás minket érintő mozzanatairól. Az eddigi kötetek rendszerint kis példányszámban jelentek meg és elfogytak. A 23 önálló kiadványból néhány különnyomat beépült más kötetekbe, amikből 3-4 kapható a szerzőtől, illetve az utóbbi kettő a debreceni Partium Házban.

Az új esztendőből egyelőre annyit látunk, hogy 2022 a világjárvány harmadik éve, választások következnek Magyarországon, a nyugat-európai értékválság fokozódik. Keresztyén értelmiségiként, hogy látod, miben áll a magyarországi választás fő jelentősége?

Sokakhoz hasonlóan reménykedem abban, hogy a járványon ez évben túl leszünk, de nem hiszem, hogy valaki pontosan megmondhatná, mi lesz ennek a vége? Az őszinte tájékoztatást hamar felváltó, egyoldalú pandémia-propaganda számos ellentmondást és megválaszolatlan vagy rosszul megválaszolt kérdést hagyott maga után, amiket jobb lett volna elkerülni. A választások kapcsán vannak tapasztalataink arról, hogy a baloldalinak és liberálisnak nevezett politikai csoportok mire képesek, ezért nem gondolom, hogy rájuk lehetne bízni az ország sorsát, a nemzet jövőjét. Konzervatívként az értékörző szemléletet vallom és azokra az erőkre voksolok, melyek az úgynevezett nyílt társadalom ellenében a hagyományos, polgári, demokratikus viszonyok elmélyítésében érdekeltek, s amelyektől eddig is várhatuk az összmagyarság és benne a történelmi keresztyén felekezetek támogatását.

Az Unióban eközben birodalomépítés folyik. Bese Gergely, a 777.hu keresztyén portál bloggere erről úgy vé-

lekedik, hogy egy összeomlás szélén álló birodalom van körülöttünk. Te mit érzékelsz mindebből?

Az Unió egyik megálmodója - Schumann Robert - mondta, hogy az Unió vagy keresztyén lesz, vagy nem lesz. Napjainkban annak a szemtanúi vagyunk, hogy a keresztyén gyökereit megtagadó nyugati civilizáció a saját sírját ásva halad a nemlét felé. Emberileg nem látok kiutat Nyugat-Európa számára, viszont hiszek abban, hogy Közép-Európát meg lehet és meg kell menteni! Az ateista diktatúrákból szabaduló nemzetek társadalmainak többsége mindezek után is keresztyénnek vallotta magát, s ahol hatalmas tömegek ragaszkodnak a vallásukhoz, ott meg lehet állítani a nyugat „new normality”-nek nevezett, teljes károszhoz, pusztuláshoz vezető abnormalitását, amit minden áron ránk akar erőltetni. Ezt a próbálkozást Európa akkor élheti túl, ha megmentjük azt a Közép-

zép-Európát, amely tovább képviselheti a klasszikus - legjobb értelemben vett - európai értékeket.

Az anyaszentegyház hogyan tud a kor kihívásaira válaszolni, annak érdekében, hogy ne csupán sodródjon a mai világkorszak eseményeinek passzív elszennvedőjeként? Egy olyan korban, melyben a korszellem, az újmarxista irányzatok a rájuk jellemző türelmetlenséggel a háttérbe és szellemi kalodába zárnák Krisztus követőit?

Az egyháznak erkölcsi példát és erőt kellene mutatnia szemben a kettős mérce erkölcselenségével, mely szerint a liberális nézetű ugyanazért fölmenthető, amiért a konzervatív nemzeti elkötelezettségűt feltétlenül el kell ítélni. Az ateista diktatúra évtizedei alatt a keresztyén felekezetek prófétáit elhallgattatták vagy eltűntették, s a helyükbe nem tá-

madhattak újabbak. Ma pedig a világ vallásai között a legüldözöttebb a keresztyén vallás, bár ezt a fősodratú média letagadja vagy elhallgatja. Ezzel együtt fontos volna, hogy az egyház hallassa szavát, sőt, kiáltó szó legyen és hirdesse a főnti példa nyomán a rendkívül hangsúlyos, jövőt meghatározó üzenetet: az emberiség vagy krisztusivá lesz, vagy nem lesz, mert ha nem tud azzá lenni, elpusztítja önmagát. Jövője a krisztusi embernek van. Keresztyén hivatásunkat illetően akkor lehetünk elégedettek, ha fel tudjuk mutatni, hogy milyen súlyos és időszerű tétje van a krisztusi út elfogadásának és konkrétan mit tehetünk érte egyénileg és közösségeinkben a magunk szerény lehetőségeivel élve. Mert attól kaptunk missziói parancsot, akié minden hatalom: „Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...” (Mt 28,19)

Fábián Tibor

Léterő – Erőnlét: a mindennapi lelki erőnk forrása

A fenti címmel jelent meg a portálunkon is publikáló dr. Békefy Lajos lelkész, szociáletika-kutató válogatott vallomásaként a szépirodalmi és a tudományos közéleti esszéinek gyűjteménye.

Mint dr. Semjén Zsolt, miniszterelnök-helyettes köszöntőjében kifejtette: „Léterő – Erőnlét. Két szó, két határozott, céltudatos, dinamikus és pozitív csengésű kifejezés. E fogalmak egy kötet címében céltudatos, dinamikus és pozitív szándékot jeleznek. És amit ígérnek: magyar református lendülettel, keresztyén-demokrata szellemben megírt közéleti esszéket és lírai vallomásokat.” Mint fogalmaz, a kötet szerzője arra tesz kísérletet, hogy keresztyén válaszokat és megoldásokat találjon az előttünk torzysuló problémákra.

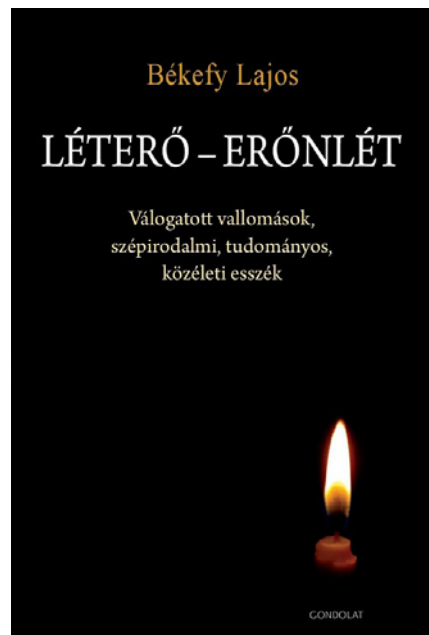
Steinbach József, püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke

a reménységből fakadó erőnek nevezi a gyűjteményes kötetet.

„Nagyszerű szellemi kaland és kíméletes – mégis szigorú, protestáns etikai gyökerekből táplálkozó –, önmagával való szembesítés várja az olvasót, amikor belekezd Békefy Lajos művének az olvasásába” – ezt már Hölvényi György, a KDNP alelnöke, EP-képviselő mondja a kiadványról.

A kötetben szereplő írások zöme korábban a portálunkon jelentek meg. Ezzel

kapcsolatban Szűcs Dániel, portálunk vezető szerkesztője kifejtette: „Békefy Lajos a református lelképásztor szilárd Isten-ismeretével, a tudós ember bölcsességével,

a hazájával-nemzetével érző honfi szenvedélyével – s amit az őt ismerők az első között említhetnek: csodálatra méltó munkabírással és munkaszeretettel

kíséri az olvasót a kötet lapjain.”

A szerzői előhangban Békefy Lajos lejegyz, az Isten által teremtett LÉT ropant energiáitól lenyűgözött, ezekre rácsodálkozó hívő gondolkodóként, amint a kegyelem égi csatornáin át sorsunkba ömlő hatalmas létenergiákat szemléljük és a napi, mindennapi erőnléthez szükséges lelki hajtóerőket átvesszük, megéljük.

Induljunk együtt a lét és a létezés, az erőnlét csodáihoz és forrásához! Erről szól e könyv minden sora – fogalmazza meg üzenetként az Olvasóknak.

A tartalmas kötet szövegei, esszéi részben visszaemlékezéseket, zömmel pedig a jelen életünket meghatározó eseményekre, az életterünket megformáló koronavírus-járvány egyházi, lelki szolgálati következményeire fókuszál.

A mintegy háromszáz oldalas kötet tíz alapfejezetre oszlik. A Protestánsok a jövőért fejezet részben politikai-etikai témájú írásokat, rövid eszmefuttatásokat tartalmaz. A hazai témák mellett európai kitekintést is tesz a kötet hasábjain.

Életbevágó szemlélet- és magatartás-váltás szükséges a koronavírus-járvány miatt – jegyzi meg a következő nagy fejezetben, mely a Világjárvány idején –

Áldások a nyomorúságban címet kapta.

A világjárvány alatt előtérbe került digitális hitbéli jelenlétéről, valamint a digitális kor lelki-etikai-erkölcsi vetületeiről szólnak a következő fejezet írásai.

A világkereszténységnek, a világvalóságoknak, valamint a keresztényüldözéseknek szintén egy-egy fejezetet szánt a szerző. Mint írja, a kereszténység centrumai eltolódnak földrajzilag is. Szól a világvallások elleni gyűlöletről, a járvány alatti keresztényüldözésről.

Olvashatunk az online közösségi imádkozás csodájáról, a kibontakozó digitális egyházzal. Minderről részletesebben az Egyházak az online térben elnevezésű fejezetben olvashatnak.

Békefy számára fontos a nemzettudat, a közösségi lét megtartása. Ezeket is görcső alá veszi. Foglalkozik Trianon tematikájával is. Itt hangsúlyozza, hogy a haza mindig több, mint az ország. Ugyancsak itt szól arról is, hogy az anyanyelv a nemzeti identitásunk sarokköve, általa erős a nemzettudatunk is.

Felemeli a szavát a csend kultúrájára. Ír a csend fizikájáról, metafizikájáról és liturgiájáról. Bemutatja a keresztényen imakultúra kincseiből válogatott hanghordozót.

Terítékre kerülnek a járvány sújtotta egyházi év spirituális üzenetei. Ebben a fejezetben lényegében végighalad az egyházi év legjelentősebb alkalmain, s

napjainkban megerősítő lelki üzenetek fogalmazódnak meg az egyes írásokban.

A kötet utolsó fejezete reményteljes lírai intermezzókat tartalmaz. Reflexiók, költemények, érzéki írások jelennek meg e fejezetben.

A kötet írásai egy nagy tudású, hitben járó szerző értékes vallomásai. A megnehezedett mindennapjainkban lélekerősítők e könyv gondolatai. Hitünket és reményünket erősítve a tényleges erőnlét megszilárdításához vezet.

(Pásztor Péter/Felvidék.ma)

KERESSÜK MEG A BIBLIÁBAN!

1. „Kicsoda az közt olyan, mint te Uram? Kicsoda olyan, te, szentséggel dicső, dicsérendő és csodatévő?” (2Mózes 15:..)
2. „Avagy teheted-e te az én igazságomat; te engem azért, hogy te igaz légy?” (Jób 40:..)
3. „Ne irigykedjék a te szíved a; hanem az Úr félelmében légy napon;” (Példabeszédek 23:..)
4. „És monda az Úr nékem: mindez ígéket Júda városaiban és Jeruzsálem utcáin, mondván: Halljátok e igéit, és cselekedjétek azokat!” (Jeremiás 11:..)
5. „Ímé, jönnek, azt mondja az Úr Isten, és bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való , hanem az Úr beszédének hallgatása után.” (Ámos 8:..)
6. „Mert mit használ az , ha mind e világot megnyeri is, ő magát pedig elveszti vagy kárt vall?” (Lukács ev. 9:..)
7. „Mert nem magamat, hogy hirdessem néktek az teljes akaratát.” (Apostolok Cselekedetei 20:..)
8. „Ne legyetek felemás igában; mert mi szövetség van igazságnak és hamisságnak? vagy mi a világosságnak a sötétséggel?” (2Korinthus 6:..)
9. „Mert szinte , ha ti erősek vagytok az Úrban.” (1Thesszalonika 3:..)
10. „Vigyázzatok , hogy valaha ne legyen hitetlen gonosz szíve, hogy az élő Istentől elszakadjon;” (Zsidókhöz 3:..)

A Károli Gáspár fordítású Szent Biblia alapján összeállította: **Györky Szilvia**, Alsóimihályi. Megfejtéseiket **2022. február 15-ig** lehet beküldeni Szerkesztőségünk címére: postai úton - **Református Újság Szerkesztősége, Hlavná 216., 076 74 Drahnov**, vagy e-mail-ben a **refujsag.csoma@gmail.com** címre.

Felhívjuk a megfejtést beküldők kedves figyelmét, hogy a megfejtés és nevük beküldésével egyúttal hozzájárulnak az adataik (név és lakhely) megjelentetéséhez a Református Újságban!

MEGFEJTŐK: **POZSONYI E.M.**: Családi Irén, Beke Sarolta - **Nagymegyer**; özv. Sándor Józsefné, özv. Szloboda Anna - **Réte**; Mackó Zsuzsanna - **Dolná Streda**;

KOMÁROMI E.M.: özv. Varga Béláné, Botka Alexandra, Szigeti Zsuzsanna - **Bátorkeszi**; Baranyai Margit - **Marcelháza**; Tóth Irma, Németh Irén - **Kamocsa**; Fülöp Gulyás Erzsébet - **Párkány**; Császár Vilma - **Deáki**; Farkas Irma - **Negyed**;

BARS I.E.M.: Szalay Ferencné, Özv. Demény Lajosné - **Fél**; Kakas Sándor - **Nagysalló**; Klincsek Ferencné - **Kőhídygarmat**; Császár Viola - **Töhöl**; Pásztor Zsófia - **Zselíz**; özv. Földi Jenőné - **Érsekkéty**; Palásti Aranka - **Léva**; özv. Bertók Istvánné - **Barsvárad**;

GÖMÖRI E.M.: Faragó Irén - **Harmac**; Tóth Katalin - **Nagybalog**; Schiller Mária - **Tornalja**; Jakab Edit - **Jéne**; Illés Gizella - **Rimaszombat**;

ABAÚJ-TORNAI E.M.: Metti Ferencné - **Migléc**; Csáji Istvánné - **Nagyida**; özv. Végvári Zoltánné - **Perény**; Szabó Gyuláné - **Lucska**; ing. Damko Valéria, özv. Kövesdi Jánosné - **Reste**; Majláth Istvánné - **Kassa**; özv. Komjáty Istvánné, Nagy Sándor, Kerekes Béláné - **Felsőlanc**; Szaniszló Judit - **Szeszta**; özv. Kovács Zoltánné - **Rozsnyó**;

ZEMPLÉNI E.M.: Kaskó János, Jártas Lászlóné - **Újhely**; Csernyánszky Erzsébet - **Imreg**; Vida Bodlárka - **Ladmóc**; Kiss Erzsébet - **Nagykövesd**; Kendi Zsuzsanna - **Zétény**; Rácz Júlia - **Kisgérés**; Kiss Magdaléna, Mladanec Irén, Rácz Erzsébet - **Bodrogszerdahely**; Egri Klára, Özv. Rácz Sándorné, Özv. Gerenyi Lászlóné - **Örös**; Máté Etela, özv. Pósa Istvánné - **Kiskövesd**; özv. Oláh Istvánné - **Hardicsa**; Czető Pál - **Bély**; Bók Zoltánné - **Királyhelme**;

Orosz Enikő - **Ágcsernyő**; Gönczy Júlia - **Bacska**;

UNGI E.M.: özv. Molnár Sándorné, özv. Csicséri Józsefné - **Kisráska**; özv. Ladányi Lászlóné - **Deregyő**; Dupály Csilla - **Abara**;

JUTALMAZOTTAK: Fülöp Gulyás Erzsébet - Párkány; Klincsek Ferencné - Kőhídygarmat; Illés Gizella - Rimaszombat; Majláth Istvánné - Kassa; Kaskó János, Újhely

Kórházban is szól az Úr...

“Az elkövetkező idők világában is hatalmas szükség lesz arra, hogy kórházakban, klinikákon, a betegápoló és gyógyító személyzet mellett helyet kapjon a kórházlelkész”, írja szolgálatáról egy anyarszági lelkipásztor. Majd így folytatja: “Személyes látogatások, lelkigondozói beszélgetések segítségével szükséges újragondolni eseményeket, sérelmeket, és felkínálni az imádság reményt adó lehetőségét, továbbá felnyitni a Szentírást, mint Isten kijelentésének és vigasztalásának csálhatatlan forrását. A mi Urunk bátorítást adó szava azonban nem csak a betegeket szólítja meg, hanem az orvosokat és ápolókat egyaránt, hiszen a lehetetlenség határán küzdeni nap, mint nap, embert próbáló feladat.”

A kórház fontos missziós helyszín. A gyógyulásért küzdő embernek lelki támaszra is szüksége van. E speciális szolgálat lehetőségeiről, körülményeiről beszélgettünk Balvinszky Sándor szatmári kórházlelkésszel.

Szolgalat az egyház peremén címmel sikerkönyvet jegyzett a kórházlelkésszi szolgálatról Michna Krisztina, kórházlelkész, elnyerve pár éve a Magyarországi Református Egyház Zsinatának Év könyve díját. Valóban perifériára szorult, kevésbé látható, nehezebben követhető szolgálat a kórházmisszió? Talán mert a betegágyak világa egy zárt, kevésbé szem előtt lévő környezet az egészséges emberek számára?

A kórházi szolgálatok az elindulásuk időszakában nagy érdeklődést váltottak ki, ami az azóta eltelt idők folyamán inkább alább hagyott, minthogy tovább fejlődött volna. Ennek a ténynek a legkülönbözőbb okai vannak. Valóban kevésbé látható, és még kevésbé látványos szolgálat ez a missziós forma. A betegágyak világa zárt, és a világjárvány miatt egyre zártabb az egészséges emberek számára.

Bizonyos fokig még a családtagoknak is.

“Az elmúlt évtizedekben egyre elfogadottabbá vált az a nézet az orvostudományban is, hogy a test és a lélek szoros kapcsolatban állnak egymással, a betegségek kiváltó oka gyakran lelki eredetű. A kórházlelkészeknek így nemcsak az a feladata, hogy a betegek aktuális állapotával foglalkozzanak, hanem az is, hogy beszélgetések alkalmával feltérképezzék a szenvedők múltját, családi helyzetét és szociális hálóját”, írja a már említett Michna Krisztina. A saját szolgálatod tapasztalataiból meg tudod ezt erősíteni?

Ha valaki betegként találkozik a saját lelkipásztorával, ez nemegyszer kettős érzéseket ébreszt benne. Vannak, akik szégyenkeznek: “miért ver engem az Isten?”, másfelől azonban örömmel fogadják lelkipásztorukat, hogy van valaki, akivel imádkozhatnak ebben a testi-lelkileg nehéz helyzetben. Tény, hogy az ismert betegségeknek lelki okai vannak. A kórházlelkésznek fő feladata, hogy alázatos szeretettel meghallgassa a beteg panaszait, amivel hozzájárul a gyógyulásához, ami a megkönnyebbülés utáni együtt imádkozásban nyilvánul meg.

A saját kórházlelkésszi szolgálatom egyik legegységesebb tanulságaként őrizgetem azt a tényt, hogy a legnagyobb nyitottságot a kórházi ágyon fekvő igehallgatótól éreztem az Isten szava iránt. Ahogy valaki írta ezzel kapcsolatban: a kórház a legnagyobb templom, ahol mindenki megtanul imádkozni. Te hogyan tapasztalod ezt a jelenben? Van lelki nyitottság a betegekben?

A kórházban a betegek valóban megnyílnak lelkileg. Akár azt is megvallják a velük találkozó lelkipásztorok, hogy ők maguk nem templombajárók. De talán valami elindul a szívükben. Valóban helytálló és bölcs mondás, hogy a kórház a legnagyobb templom. Itt, a legtöbbször még az úgynevezett hittagadók is bekapcsolódnak a közös imádkozásba, Istenkeresésbe.

Hogyan látod, a hívő ember valóban másképp éli meg, illetve fogadja el betegségét, a betegágy kényszerűségét, mint az Istentől távol élő?

Ez azért is így van, mert a hívő ember ismeri a gyógyítóját és hozzá imádkozik.

Sokszor a hívő és hitetlen egyaránt kéri az úrvacsora szentségét, mert lelki kapaszkodót igényelnek. Úgy tapasztalom, a betegek nem feltétlenül hosszú bibliai idézeteket vagy akár prédikációt kívánnak meghallgatni. Ellenben egy lelki ének és az együtt imádkozás hatékonyan hozzá járul a hittel való gyógyuláshoz.

Ma, harminc évvel a rendszerváltás után mennyire vált elfogadottá az egészségügyben, a kórházi közegben a kórházlelkész személye, jelenléte, szolgálata?

A rendszerváltás utáni évtizedek nyomán valóban elfogadottabb lett a kórházi közegben a kórházlelkésszi szolgálat. Csak, hogy egy jellemző példát mondjak ezzel kapcsolatban: egy alkalommal hátul az ajtónak együtt imádkoztam a betegekkel, nem láthattam, hogy a hátam mögött, a legnagyobb csendben, a vizitet végző teljes orvosi gárda szó nélkül megvárta, amíg befejezzük az imádságot, majd miután én elkészöntem, ők folytatták a vizitet.

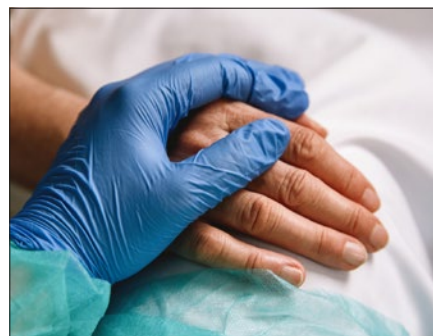
A világjárvány bezártságában milyen szolgálati lehetőségek nyíltak a kórházlelkész előtt?

A világjárvány bezártságában telefonos és virtuális módon lehetett a kapcsolatot tartani. Ismerősöknek gyógyszert vásárolni. Akik gyógyultan jöttek ki a kórházból, azoknak otthoni bezártságuk segítőjeként élelmiszert eljuttatni.

Összességében mi a kórházlelkész sikerélménye? Szolgálatának gyümölcse?

Egy másik kis történet. Egy néni a pilacon árul. „Tiszteletes úr, tetszik emlékezni rám, amikor műtöttek? Nagyon vártam és tetszett jönni az úrvacsorával. Olyan élmény volt, mintha Krisztus jelent volna meg.” Mondtam neki, hogy Ő mindig ott volt vele... Én csak jöttem, mentem, végeztem a szolgálatot, de Ő gyógyította meg.

F.T.

Izrael – Ország? Nemzet? Gyülekezet?

Az egyház és állam szétválasztása

Izrael már a kezdetekben tudatában volt annak a veszélynek, amit az egyház és állam egységesítése a király és a papság összekapcsolása jelent.

Az ismert történelem kezdeteitől több birodalom uralkodója isteni eredetet tulajdonított magának. Egyiptomban az első fáraót Re napisten leszármazottjának tartották. Az isteni uralkodónak abszolút engedelmességgel tartoztak alattvalói, akit nem lehetett felelősségre vonni semmiért. Egy ilyen uralkodó a törvények fölött állt. A japán császárt napjainkig isteni eredetűnek tartják, és mint a római császárokat a „Dominus et Deus” név illette. Később VIII. Henrik naphoz hasonlóan nevezte magát, akinek sugarai ragyognak alattvalóira.

Egyedül Izrael királya nem volt Isten megtestesülése, hanem Isten által elhívott uralkodó, akire maga is alá volt vetve Isten törvényének, s annak alapján kellett uralkodnia. Hatalmát és képességeit a nép oltalmazására kellett fordítania, hisz maga is ember volt úgy, mint az általa védett emberek.

Izraeli eszme: hatalommegosztás

Egyetlen antik kultúrában sem volt annyira elképzelhetetlen egy királyt isteni származással felruházni, mint Izraelben. Míg máshol a király egy Isten volt, addig Izraelben Isten volt a király. „Mert enyém a föld, ti csak jövevények és zsellérek vagytok nálam.” (3 Mózes 25,23) Hogy a régi Izraelben milyen tiszteletet adtak egy uralkodónak, arról Ezékiel próféta könyvének 28. részében olvashatunk. Dávid a Messiás hírnöke volt, de egy király sem vált imádat céljává. Salamon a bölcsességéről, de gyalázatos magatartásáról is ismertté vált. A valóságban általános bizalmatlansággal

tekintettek a monarchiára és a királyság intézményére. Amikor Gedeonnak felajánlják a királyságot, így válaszol: „Én nem uralkodom rajtatok ..., Az Úr uralkodik rajtatok!” (Bírák könyve 8) Ez a hozzáállás soha nem változott. Annak érdekében, hogy egy király ne tulajdonítson magának isteni eredetet, kihasználva hatalmi helyzetét, a héber nép megosztotta a hatalmat a király, papság és a próféták között.

Próféták és királyok

Izraelben a próféták a hármas hatalommegosztás megerősítői voltak. Teljesen önállóan működtek, megfeddve a fejedelmeket is bűneik miatt. Saul királytól kezdve, minden izraeli királynak számolnia kellett azzal, hogy a próféták megfeddhetik őket a nyilvánosság előtt. A próféták mindig emlékeztették őket,

hogy kik is valójában. Izrael királyai Isten ítéletének alávetettjei, ami azt is jelentette, hogy nem teheték azt, amit más népek uralkodóinak példáját követve, esetleg szerettek volna megtenni.

Ez a hatalommegosztás tette lehetővé Náthán prófétának, hogy megfeddje Dávid királyt Uriás ellen elkövetett tetteért. A próféták szava nagy jelentőségű volt a papokkal szemben is. Náthán szava tartotta vissza Dávidot a templomépítéstől, és az ő beavatkozása biztosította Salamon trónra lépését is.

A próféták vezették az Aháb királlyal és Jezabel királynéval szembeni ellenállást is. Amikor Aháb király a szőlőskert megszerzését ünnepelte, amelyet a törvénytelenül halálra ítélt Nábóttól vett el, Illés azt mondja a királynak: „Ahol a kutyák felnyalták Nábót véré, ugyanott nyalják fel a kutyák a te véredet is!” (1Királyok 21) Ámós nyilvánosan jövendöli, hogy „Fegyvertől hal meg Jeroboám, Izraelnek pedig fogságba kell mennie földjéről.” (Ámós 7,11) Ha az uralkodó bibliai törvény ellen vétkezett, elátkozhatták, mint bűnözőt. Az Úr prófétái nem tettek különbséget uralkodó, pap és hamis próféta között. Harcias beszédük ma felégárlásnak számítana. A próféták nem kételkedtek abban, milyen veszélyes, ha egy személy kezében összpontosul minden hatalom. Ráműtattak, hogy „Mert az Úr a mi bíránk, az Úr a mi törvényadónk, az Úr a királyunk, ő segít meg bennünket.” (Ézsaiás 33,22) A királyi hatalom korlátozása végül a modern hatalommegosztás kulcsa lett. Úgy tűnik, hogy a mai demokrácia eldobta ezt a „kulcsot”, s így Isten nélkül csak egy silány emberi próbálkozássá vált.

David Lazarus, Israel Heute ford. Csoma László

A kulcsmondat

„Mindig Imre bácsi mellett ültem az istentiszteleteken. Mióta azonban ő pár hete eltávozott, a helye üresen maradt. Olyan furcsa érzés ez. Évekig egymás mellett ültünk és most nem ül ott senki. Hiányzik.”, meséli egy középkorú férfi testvérünk, hogyan éli meg, amikor eltávozik mellőle az idős testvér. Életüket

összekötötte a közös pad, az egymás ülésszomszédságában megélt hitgyakorlás.

Így ürülnek ki lassacskán a templomi padosorok. Így mennek el közülünk azok, akikre számíthattunk. Akik tudtuk, hogy jönnek, ha esik, ha fúj. Ha viszont nem, az azt jelzi, baj van.

Mindig az a legfájóbb, amikor olyan testvértől búcsúzunk, akivel az istentiszteleti közösségben is együtt voltunk. Számon tartottuk egymást, tudtuk ki hol ül. Szóba elegyedtünk, figyeltünk egymásra.

Még sokáig keresi őket vasárnaponként a tekintetünk. De már csak az üres

helyük néz vissza ránk. És a fájó eszmélés: már nincs velünk. Eltávozott.

Elődöm, a maga 23 évi, itt végzett szolgálata során egy kisebb gyülekezetet eltemetett. Üres ugyan nem lett a templom, de meghatározó emberek távoztak, akik egy közösség alkotó részei voltak, és akiket nehéz vagy szinte lehetetlen is pótolni.

Lapozgatjuk a régi jegyzőkönyveket, szolgálati naplókat és azt látjuk, hogy száz éve még voltaképpen nagy gyülekezetnek számított az, amit mi a jelenben már úgy ismerünk, hogy kicsi.

Évekig amolyan kegyelmi állapotban léteztünk, amikor a sok-sok temetést ki-egyenlítették a születések. Most azonban

egyre nehezebb pótolni a meghatározó személyeket. Itt is, ott is üres marad egy hely, amelynek korábban állandó gazdája volt.

És ezzel párhuzamosan a gyülekezet, közösségi életünkben is eltávozik valaki, aki rokon, szomszéd és jóbarát volt. Kiürülnek a házak, idegenek jönnek, átalakul a település összetétele. Minden változik.

Emiatt egyre többször, mint vészjóslóan károgó fekete holló, megül vállunkon a kérdés: megmaradunk-e és ha igen, meddig? Vagy úgy járunk, mint a Jékely-versben a marosszentimrei gyülekezet: „Tizen vagyunk; ez a gyülekezet, / a tizenegyedik maga a pap”.

Ezt a szomorkás emberi számvetést azonban sokszor áldással szégyeníti az Úr. Amikor váratlanul megtelik a templom, betelnek az üres helyek. Amikor „tizenkettédikünk” és sokadikunk „maga az Úr” és mi csak nézünk, honnan jött ide ez a sok ember?!

Amikor az Isten Lelke tetszése szerint munkálja a szívüket és irányítja ide a lépéseket. Ilyenkor rádöbbenünk, hogy amíg az Úr akarja, addig van gyülekezet, addig ülnék a padokban, addig szól az Ige és elér a szívükbe.

Ez tehát a kulcsmondat: amíg az Úr akarja...

Fábián Tibor

A Kárpát-medence reformátussága

Újra a református egyházé lehet a zilahi Wesselényi Kollégium

Példás, de nem végérvényes döntés született

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület (KREK) számára – sok jogi csúrés-csavarás után – lehetőség adódott arra, hogy polgári peres úton visszaszeresse a magyaros szecessziós stílusú zilahi Wesselényi Kollégium épületeit. A Kolozsvári Táblabíróság kedvező ítéletet hozott: visszaszolgáltatta az egyháznak a jelenleg egy román líceumnak otthont adó épületegyüttest.

A kolozsvári bírák elsőfokú ítéletükben kimondták, hogy jogutódként a KREK az épület tulajdonosa – mondta el a Kronikaonline.ro-nak a jó hírt Csűry István püspök. Hozzátette: alapfokú ítéletről lévén szó, a döntés fellebbezhető, és az eddigi tapasztalat alapján a zilahi polgármesteri hivatal valószínűleg élni is fog a fellebbezés jogával. – Belekalkuláljuk mi ezt, mert hát nem adják vissza simán, úgy, ahogy kellene. De továbbra is fenntartjuk, és minden dokumentum igazolja, még élő tanúk is vannak, akik az államosítás alkalmával jelen voltak, hogy az bizony minden rágalmat félretéve a református egyház tulajdona volt. Ebben soha nem kételkedtünk, mások vitatták, mások nem akarják, hogy a tulajdonunkba visszakerüljünk. De hála Istennek, azért vannak józanul gondolkodók is – értékelte a jelenlegi bírósági döntést az egyházi elöljáró. Hangsúlyozta: a református egyháznak nagyon nagy

elégtétel, hogy polgári törvényes eljárásban kimondták az igazát.

Csűry István királyhágómelléki püspök

Fotó: reformatus.hu

Augusztusban a visszaszolgáltatási ügybe becsatlakozott a zilahi ügyészség is. Kató Béla erdélyi és Csűry István királyhágómelléki püspök ellen büntetőeljárást indítottak, mely szerint a két püspök okirat-hamisítással, csúszópénz adásával és hamisított okirattal való visszaéléssel gyanúsítható. A püspökök elmondták: „megfélemlítési kísérletként

értelmezendő a lépés, és a visszaszolgáltatási folyamat akadályozása a célja” – áll a Transindex.ro oldalán.

A bíróságok portálján elérhető ítéletkivonat szerint a táblabíróság részben hagyta jóvá az egyház kérését. Bizonyos épületszárnyakért az egyháznak fizetnie kell, másokért viszont kárpótlást kap. A táblabíróság arról is rendelkezett, hogy az épületnek öt évig meg kell őriznie jelenlegi rendeltetését. Az ítélet nem jogerős, a hivatalos kézbesítés utáni 15 napban fellebbezést lehet benyújtani ellene – olvasható az MTI hírében.

Kató Béla erdélyi püspök

Fotó: Sereg Krisztián

A református kollégium egykori épülete ma a Szilágy megye legrangosabb iskolájának tartott Silvania Főgimnázium

otthona, melynek felső tagozatán magyar tannyelvű osztályok is működnek. Az 1991-ben újraalapított Református Wesselényi Kollégium jelenleg egy ipari szakiskola kollégiumában kialakított tantermekben működik.

Bara Lajos egyházkerületi főgondnok az MTI-nek elmondta: valószínűsíthető, hogy a kollégiumért tovább folytatódik a pereskedés. Ha a legfelsőbb bíróság is elismeri az egyház tulajdonjogát, akkor sem költözhette azonnal be Zilah egyetlen magyar tannyelvű iskolája az épületbe.

A Zilah központjában álló Református Wesselényi Kollégium épületét a kommunista román állam a református egyháztól vette el az 1948-as államosítás során. A patinás épületet 2003-ban igényelte vissza a Királyhágómelléki Református Egyházkerület. A bukaresti restitúciós (visszaszolgáltatási) bizottság azonban bizonyos hiányosságokra hivatkozva elutasította a visszaszolgáltatást.

Az elutasító határozatot az egyházkerület megtámadta a Kolozsvári Táblabíróságon, de első fokon elveszítette a pert. Fellebbezése nyomán a román legfelsőbb bíróság 2019 októberében visszaküldte az ügyet az első fokon eljáró bíróságra. Az újratárgyalás nyomán rendelte el a táblabíróság a restitúciót – adta hírül az MTI.

A zilahi Wesselényi kollégium épülete

Fotó: Facebook/Colegiul Național Silvania

A főgondnok, aki egyben a Wesselényi Kollégium igazgatói tisztségét is be-

tölti, az MTI-nek korábban elmondta: az egyházkerület több mint félhektáros területet vásárolt Zilah központi részén, amelyre pályázati forrásokból szeretne új iskolát építeni. Az igazgató a most ki-mondott restitúciós ítéletre reagálva kijelentette: mindez nem befolyásolja az iskolaépítési terveiket. Megjegyezte: lebontották a megvásárolt telken álló épületeket, és folyamatban van az építési engedély kiváltása. Reményeik szerint tavasszal elkezdhetik az iskolaépítést.

Az erdélyi református kollégiumok közül a zilahi az egyedüli, melynek mindeddig egyetlen épületét sem szolgáltatott vissza. A Zilahi Református Wesselényi Kollégiumnak szimbolikus értéket ad, hogy 1892 és 1896 között ebben az intézményben tanult és érettségizett Ady Endre. A visszaigényelt patinás iskola-épület Ady ottani tanulmányai után, 1904 és 1906 között épült.

MTI/reformatus.hu

Visszatért a nagyenyedi Bethlen-kastély

Erdély kis Debrecenje – így nevezi Benkő József történétíró, teológus Nagyenyedet, Michael Bonbardi magyarországi topográfiaja nyomán. Véleménye szerint „Enyed közönségesen a kis Debrecen névre hallgat, mivel mind lakosai számával könnyen felülmúlja a többi várost, mind a kálvinisták kiváló iskolájával is büszkélkedik, tudniillik innen sugároztak szerteszét az egyházi tanok Erdély más részeibe is.”

A középkorban szászok és magyarok által lakott mezőváros koronaékszere a középkori vártemplom és annak egyik ékessége, a Bethlen-kastély. Ez az épület hallgatagon figyelte a Kollégium épülését, a város fejlődését, a téli zsinatolást és

az enyediek szórakozását. A nehéz időkben, 1940–1945 között a magára maradt Dél-Erdély magyarsága innen, az irodaházzá átalakított épületből merítette a megmaradás reményét, ez volt akkor Erdély politikai-oktatási-gazdasági szíve.

A templomerőd tömbje Nagyenyed központjában, a templom túlsó oldalán megbújó Bethlen-kastéllyal és mögöttük a kollégium hatalmas épületével

Éppen ezért számít mérföldkönek, hogy a bukaresti Restitúciós Bizottság a romániai magyar egyházakat érintő többrendbeli jogcsorbítása után olyan épületet szolgáltatott vissza, amelyik 1564-ben a református egyház születésénél is bá-báskodott.

AZ ERDÉLYI TÖRTÉNELEM ŐRE

Kevés olyan épület van, amelyről elmondhatjuk, hogy Erdély történelmi sorsát meghatározó események tanúja lehetett. A Bethlen-kastély ilyen. 1437-ben itt letek menedékre az őket ostromló nemesség elől a lázadó Budai Nagy Antal és társai. 1447-ben a várkastélyban időző Hunyadi János innen keltezi egyik adománylevelét, és 1551-ben itt volt magyar kézben utoljára a Szent Korona, mielőtt a Habsburgok birtokába került.

Kastély őrzi Dávid Ferenc református püspökké választásának mozgalmas történetét és a protestantizmus etnikai törésvonalak mentén való erdélyi osztódását. 1629-ben Bethlen Gábor fejedelem az épületet az egyháznak adományozza. A református oktatás Nagyenyedre költözésével 1662 október után az erdélyi magyar értelmiség itt pallérozza elméjét. 1704 gyászos virágvasárnapján, március 14-én Tiege labanc ezredes ágyúit a kastély kapuinak

szegezte. Ekkor vonul vissza „Behemót-nak” nevezett falai alól Pápai Páriz Ferenc professzor vezetésével a diákság a Kollégiumba és a pusztulásba, amelyből kitörve „a nagyenyedi két fűz” segítségével egyszerre vállalták a hősi halált és a közösségmegtartó küzdelmet.

Miután Észak-Erdély visszakerült Magyarországhoz, Gyulafehérvár a dél-erdélyi katolikus magyarok, míg Nagyenyed a református egyház szellemi központja lett. A kastély termei benépesültek, és 1940–1945 között Erdély egyházait, gazdaságát, közművelődését és megmaradását szolgálták. 1948-ban államosították, és városi történelmi múzeummá alakították. Itt tárolták és állították ki gondosan recenzeálva a román történetírás szempontjából elfogadható anyagokat.

A nagyenyedi Bethlen-kastély

AZ IRODALOM, SZÓRAKOZÁS ÉS OKTATÁS SZOLGÁLATÁBAN

A kastély körüli események és maga a kastély is három jelentős irodalmi művet ihletett. Jókai A nagyenyedi két fűzfa című művében emlékezett meg a hősi halált halt, majd a Kápolnádombon eltemetett bátor diákokról. Móricz Zsigmond az Erdély-trilógiájában írta le a kastélyban időző Izabella királyné búcsúját Erdélytől.

Apafi Mihály fejedelem 1662-ben döntött a kollégium átköltöztetéséről, ezután vásárolták meg a kastéllyal szemben levő Váradi-féle házat oktatási célra. Emellett igénybe vették a Bethlen-kastélyt is a vártemplom udvarán levő református paplak helyén levő házzal együtt.

1940 után a Bethlen-kastély a dél-erdélyi magyarság irodaházává változott. Nagy Ferenc tövisi lelkész, dél-er-

délyi református püspökhelyettes innen látta el egyházszervező munkáját. Mintha a kastély évszázados védelmét keresték volna a népművelést, erdélyi gazdasági életet szervező, könyvkiadást működtető magyar szervezetek is. Az addig kihasználatlan komor, vaskos falú irodái étellel telítődtek meg. Az új dél-erdélyi magyar irodalmi élet (Szövetkezés, Erdélyi Gazda) Kacsó Sándor által irányított logisztikai központja lett a kastély. 1943-ban Méliusz József a Sors és jelkép című, dél-erdélyi utazási élményeiről szóló könyvében így ír a kastély lakóiról: „A Maros-parti városból irányította Szász Pál munkatársaival, köztük Kacsó Sándorral, a dél-erdélyi magyarság önvédelmi harcát, melynek során megtanulta már a magyar betű, a magyar szó s általában

a magyar szellemi élet rendkívüli fontosságát.” A magyar megmaradásban való kitartó küzdelmük miatt 1945 után az erdélyi értelmiségieket internálták, köztük a nagyenyedi Burghan tevékenykedő Kacsó Sándort, Horváth Zoltánt és Vita Zsigmondot is. A zsilvásárhelyi (Târgu-Jiu) táborba 1944. szeptember 18-tól 1945. június 21-ig több enyedi értelmiségit is internáltak. Így került politikai rabokat kivégző fogolytáborba Elekes Viktor, Jarosievitz Zoltán, Nagy József, Nagy Mihály, Nagy Miklós, Vass Albert, Szigeti Béla, Füzi Sándor, Tövisy Géza, Unghy Mihály, Hámoszky Rezső, Berkessy Kálmán is, akiket a velük raboskodó Vita Zsigmond „nemzetiségünk kiválasztott bűnbakjainak” nevezett. Közülük is kiemelkedő személyiség a Bethlen-kastély szürke eminenciása, a mártírhalált szenvedett marosszentimrei és kollégiumi főgondnok, gáldtői földbirtokos, dr. Szász Pál.

A KASTÉLY ÉS TÖRTÉNELMI GYŰJTEMÉNYE

A múzeum létrejötte szorosan összefügg a nagyenyedi oktatás 1662 óta észlelhető és a 18. században divattá vált igyekezetével, amely során a tanárok, jövő adományozók és diákok előszeretettel gyűjtöttek ásványokat, ritka növényeket vagy állati fossziliákat. Az intézmény hivatalos megnyitásának éve 1796. Alapítója Benkő Ferenc, aki J. F. Cmelin, Linné munkatársának tanítványa volt. Sajnos 1849 januárjában a városra törő mókók ostromgyűrrűjében a gyűjtemény java elpusztult.

Az utolsó, még akkor egyházi tulajdonban levő gyűjtemény rendszerezése 1947 augusztusában történt. Ekkor Kós Károly vizsgálta át a Természettudományi Múzeum néprajzi állományát, és a nagyon értékes gyűjtemény megóvását-népszerűsítését illetően fontos ajánlásokat fogalmazott meg. 1948-ban a gyűjtemény anyagát a befogadó épületekkel, a kastéllyal együtt államosították. A kommunizmus időszaka leginkább a régészeti részt gazdagította új ásatási anyagokkal vagy a dákok-román kontinuitást „igazoló” tárlatokkal.

Az épület és a gyűjtemény visszaszerzésének bonyolult pere 1991 után kezdődött, amikor a romániai jogszolgáltatás lehetővé tette az államosított ingatlanok visszaigénylését. Az Erdélyi Református Egyházkerület a nagyenyedi Bethlen Gábor Református Kollégium jogutódjaként és mint egykor a városban székelő és telkeket-épületeket birtokló egykori tulajdonos élt törvény adta jogával. A Bethlen Kollégium, a Bethlen utcai tanári lakások, a dokumentációs könyvtár visszakerült a jogos egyházi tulajdonba. Pár éve a kollégium épülete a város és az Erdélyi Református Egyházkerület együttműködésével, uniós támogatással megújult.

A Bethlen-kastély visszaszerzésének pere azonban nehézkesen haladt. Az egyház több pert is indított a műemléképület visszaszolgáltatásáért. A végeredmény kétséges volt, miután az államosított egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása 2014 után gyakorlatilag leállt, sőt, már átadott épületeket is visszaállamosítottak (Mikó, Batthyaneum). A Zilahi Református Kollégium visszaszolgáltatási ügyében botrányosnak nevezhető, református püspököket okirathamisítás vádjával kihallgató peres folyamat közben született meg a döntés a Bethlen-kastély visszaszolgáltatásáról eredeti tulajdonosá-

nak, a református egyháznak. Ez kivételes eseménynek számít a nagyszámú elutasított vagy soha nem is tárgyalt visszaszolgáltatási ügyiratcsomók árnyékában.

A jogi döntés ugyanakkor nem vonatkozik a természettudományi és történelmi gyűjteményekre, ezeket külön kell visszaigényelni. Az Erdélyi Református Egyházkerület az 1948-ban, az államosítás előtt készült leltárok alapján 14 ezer tárgyat igényelt vissza. A bukaresti Resti-

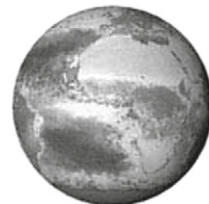
túciós Bizottság vonakodott a történelmi értékű tárgyakat visszaszolgáltatni, ezért külön fellebbviteli per indult. A dolgot nehezíti, hogy annak ellenére, hogy az épületeket és az azokban levő leltári anyagokat egységesen államosították, mégis egyenként visszaigényelni, ezért a visszaigénylő per jelenleg is folyamatban van. Pozitív bírósági döntés esetén létrejöhet egy regionálisan, sőt országosan is fontos történelmi-néprajzi, református tulajdonú múzeum. Ezzel a visszakapott

épületeket újra betöltő kiállítási anyaggal a Bethlen Gábor Református Kollégium tovább folytathatja reformátusságunk hite és nemzetisége érdekében zajló, immár 400 éves küzdelmét.

A szerző történész, gyulafehérvári lelképásztor, a Nagyenyedi Református Egyházmegye esperese, a Bod Péter Alapítvány alapító elnöke

Gudor Kund Botond
/ www.reformatus.hu

VILÁGOLDAL

Hitről hívóknak

TE AZ ÚR JÉZUSÉ VAGY! REFORMÁCIÓ A VILÁG TÁVOLI TÁJAIN - BRAZÍLIA

1517. október 31., a reformáció wittenbergi születési pillanata, a vártemplom kapujára kiszögeezett lutheri 95 vitatétel nyilvánossá válása óta világméretű elterjedését tapasztalhatjuk a hitújításnak. Luther, Kálvin, Zwingli, s mások tanításai futótűzként terjedtek el Európában. Majd a kolonizáció pozitív hozadékaként Afrikában, Ázsiában, Latin-Amerikában, Ausztráliában Észak-Amerika után. Idei reformációi kitekintésünkben három világtáj felé fordulunk: először Brazília, majd Afrika és végezetre Távol-Kelet egy-egy országa kerül látószögünkbe. Hogyan is alakult és milyen a jelenlegi helyzete a protestáns, főként evangélikus, református hitiránynak ezeken a tájakon, napkelte és napnyugtá népei között?

Írja Dr. Békefy Lajos

Brazíliában folyamatos a demográfiai és keresztyén „robbanás”

Az európai óriás államban a legfrissebb adatok szerint 214 millió ember él. Ez az 1955-ben mért 62,6 millióhoz képest közel 350%-os növekedés. 15 olyan városa van, ahol a népesség meghaladja az 1 milliót. Legsűrűbben lakott városai: Sao Paulo (10,1 millió), Rio de Janeiro (6,1 millió). A világstatistikában a Föld 6. legnépesebb országa. Statisztikai szempontból a keresztyénség a legelterjedtebb vallás, a lakosságnak 88,8%-a tartozik ebbe a csoportba. A római katolikusok az összlakosságnak 65,6%-át alkotják, a protestánsok 22,2%-át. Ez jelentős szám, hiszen legalább 44,5% az evangélikus, presbiteriánus/református és pünkösdi, karizmatikus keresztyének részaránya.

Elképesztő vallási növekedés ez nem csak számokban, hanem missziós eltökéltségben, a keresztyén gondolkodás és a hit erejében. Ma mintegy 53,7 millió brazil vallja magát valamelyik protestáns felekezet tagjának.

A bevándorló protestánsok útja a századok során – protestantismo de imigração

A protestantizmusnak hosszú, összetett története van Brazíliában. A protestantizmus legkorábbi megnyilvánulásai rövid életűek voltak. A francia és holland reformátusok, akik a 16-17. században a katolikus portugálokkal versengtek az újvilágban az elsőségért. A protestantizmus csak 1810 után jelent meg tartósan Brazíliában, amikor a portugál korona szerződéseket írt alá Nagy-Britanniával, s megnyitották a brazil kikötőket a brit kereskedelem előtt. Lehetővé vált a brit anglikánok számára, hogy Brazíliába menjenek, és szabadon gyakorolják hitüket. Az anglikán egyházak megalapítása jelentette a bevándorló protestantizmus, a protestantismo de imigração kezdetét.

Ez három hullámban történt. A tizenkilencedik század során, a brazil birodalom európai bevándorlást támogató politikája által ösztönözve, a német evangélikusok magukkal vitték a hitüket is.

A presbiteriánusok erős befolyása – protestantismo de missão

A bevándorló protestáns közösségek országszerte egyházakat alapítottak, társadalmi befolyásukat viszont korlátozta az a tény, hogy céljuk nem a brazil katolikusok hittérítése volt, hanem saját bevándorló közösségeik vallásának és kultúrájának a megőrzése. Amikor a 20. században csökkent a többségi protestáns országokból érkező bevándorlás, csökkent a bevándorló protestantizmus-hoz kötődő felekezetek, például a lutheranizmus tagjainak a száma is. A protestantizmus egészében véve kezdett társadalmi erővé válni, ezért kapta a missziós protestantizmus nevet: protestantismo de missão. A történelmi protestáns felekezetekből származó amerikai és brit misszionáriusok – kongregacionalisták, metodisták, presbiteriánusok és baptisták – aktívan evangelizáltak, igyekezve a brazilokat hitre téríteni. A metodisták 1835-ben létrehoztak egy misszionárius projektet, de az első állandó misszionárius tevékenység csak 1855-ben kezdődött, amikor a skót kongregacionalista, Robert Reid Kalley prédikálni kezdett és egyházakat alapított Rio de Janeiróban. 1859-ben a presbiteriánus

misszionáriusok (PCUSA) követték ezt a hullámot, és 1876-ban megalapították az első metodista gyülekezetet a brazilok között. Az Egyesült Államokban zajló események szintén felgyorsították az USA protestánsainak munkálkodását Braziliában.

Egy évszázad hatalmas ugrással: 1%-ról 22%-ra

Az amerikai polgárháború után a háború kimenetelével elégedetlen konföderációs felek úgy döntöttek, hogy kivándorolnak, és olyan új területeket keresnek, amelyek jobban megfelel politikai és társadalmi nézeteiknek. Brazília, ahol még mindig törvényes volt a rabszolgaság, és ahol II. Dom Pedro fehér európaiak és észak-amerikaiak bevándorlását bátorította, kézenfekvő választás volt. Amikor a Konföderáció az 1860-as és 1870-es években kolóniákat alapított São Paulóban és az Amazonas mentén, vallási segítségért fordultak otthoni, amerikai gyülekezeteikhez. Így az 1860-as, 1870-es és 1880-as években a déli presbiteriánusok, a déli metodisták és a déli baptisták elkezdtek misszionáriusokat küldeni Braziliába. A misszionáriusok gyorsan kiterjesztették evangelizációs tevékenységüket más városokra és államokra, különösen északon és észak-keleten. A Brazil Köztársaság 1889-es kezdetére az

összes jelentős protestáns felekezet jelen volt Braziliában. Számuk azonban továbbra is csekély volt, a teljes brazil lakosság mindössze 1 százalékát képviselték.

Krisztus Gyülekezete – Isten Közössége

A brazil protestánsok száma és befolyása a 20. század első felében kezdett gyorsabban növekedni, részben a protestantizmus harmadik, egyben utolsó hullámának, a pünkösdieknek köszönhetően. 1910-1911-ben Braziliában megalakult az első két pünkösdi gyülekezet, a Congregação Cristã no Brasil és az As-

sembléia de Deus. Míg a Congregação Cristã az első évtizedekben nagyrészt Dél-Braziliára korlátozódott, az Assembléia de Deus gyorsan elterjedt az egész országban. Az Assembléia de Deus-t két svéd baptista alapította, akik 1911-ben elkezdtek evangelizálni a brazilokat, akik közül sokan vándormunkások voltak észak-keletről, az Amazonas gumi-

csapoló vidékeiről. Amikor az 1910-es években a gumipiac összeomlott, a nagyszámú új pünkösdi megtérő visszatért szülővárosába észak-keleten, és megalapították ottani saját pünkösdi gyülekezeteiket. Ily módon az Assembléia de Deus északról délre terjedt, az észak-kelet pedig egy sajátos növekedési terület lett. A huszadik század elejére Braziliában a protestantizmus mindhárom típusa – a bevándorló, a misszionárius és a pünkösdi – az ország szinte minden régiójában megvetette a lábát.

Mára valamennyi felekezetnek kiterjedt iskolarendszere van, a protestáns alapelv értelmében: templomhoz építsek iskolákat. Jelentős bibliakiadást folytatnak, rétegbibliákat, hitépítő irodalmat sok milliós példányban jelentetnek meg évente. Több felekezet egyetemmel, kórházakkal, nagy és művelt mezőgazdasági vállalkozásokkal, kórházakkal, szociális intézményekkel, rádió és tv adókkal, sportpályákkal rendelkezik. A protestantizmus nem csak jelen van és hatékonyan szolgál Braziliában, hanem jelentős világmisziót is folytat. Évente több tízezer misszionáriust küldenek ki a világ különböző országába... A kontinensnyi ország keresztyéneinek – felekezettől függetlenül – sok helyen olvasható és mondott jelszava: *Tu és do Senhor Jesus! – Te az Úr Jézusé vagy!*

REFORMÁCIÓ A VILÁG TÁVOLI TÁJAIN - JAPÁN MÁSOKÉRT TENNI – ÉLNI 他者への貢献, Tasha e no Kōken

A felkelő nap, a cseresznyevirágok és a tiszteletadás párját ritkító, magas kultúrájának az országában a reformáció világossága sok küzdelem, mártíromság árán, de felkelt, miként az új nap. A távoli és vallásos országban, melynek ma is a parlamentáris monarchia az államformája, a császári uralkodóval, mintegy 134 millióan élnek. Ennek 0,4%-át teszik ki a protestánsok. Egyes becslések szerint fél milliónál valamivel többet számlálnak. De ez a népesség protestáns hitét öntudatosan és áldozatosan vállalta és vállalja. Szinte valamennyi protestáns felekezet megtalálható a szigetországban: baptisták, pünkösdiel, presbiteriánusok, evangélikusok, anglikánok, metodisták, mennoniták, és az Üdvhadsereg.

Írta Dr. Békefy Lajos

Két nagy nyugati protestáns ág egyházformáló befolyása

A japán protestantizmus igazából meglehetősen friss és zöldellő hajtás a wittenbergi-genfi protestantizmus több, mint 500 éves fáján. Születésére két nagy nyugati protestáns felekezet volt erős hatással: a brit anglikán és az USA-beli presbiteriánus/református irányzat. Érdekes módon mindkettő ugyanabban az esztendőben indította el szolgálatát, 1859-ben.

Harajuku - protestáns templom

Két lelkeszük, Channing Moore Williams (a képen) és John Liggins Nagasakiban kezdte el tevékenységét és az evangéliumi ébredés tanainak hirdetését. 1874-ben már a protestáns ifjúsági mozgalmak is megjelentek. Nemsokára Oszaka, Jokohama, majd Tokió is misziói területükké vált. Az anglikánok kórházat is létesítettek, ami a gyógyítással együtt a hit terjesztésének, Krisztus gyógyító, megváltó szeretetének is

hirdetője lett. Williams lelkész lett az első anglikán püspök Japánban, 1866-ban szentelték fel. 1874-ben már egyetemet alapított, Rikkyo Egyetem néven. Ehhez szükséges volt, hogy az 1871-es Meiji-restauráció során a császár szentesítette a vallásszabadságot biztosító törvényt. Addig a japán uralkodók a

nyugati befolyással vádolt keresztyénséget tüzzel-vassal irtották a szigetországban.

Presbiteriánus/református missziók – kórház, iskola, igehirdetés japánul

1859. október 18-án érkezett meg Japánba Dr. James Curtis Hepburn orvos-misszionárius az Amerikai Presbiteriánus Misszióból feleségével, Klárával Jokohamába. Ott egy használaton kívüli buddhista templomban rendezte be klinikáját. Egy idő múlva be kellett zárnia. A következő években a japán nyelv elsajátításával foglalkozott. Amikor 1863-ban megnyithatta szemklinikáját Jokohamában, nem csak kényes műtéteket végzett, hanem Jézus Krisztus mentő szeretetének is hirdetője lett – japán nyelven. Megnyitotta második klinikáját, felesége, Klára pedig iskolát indított nagynevű japán személyiségek gyermekeinek. A református orvos-misszionárius volt az első, aki 1867-ben kiadta az általa összeállított japán-angol szótárt. Jelentős szerepe volt a japán nyelv modernizálásában, írásrendszerének egyszerűsítésében. Sőt az ún. *romanizálás* is, a *japán szavak latin betűs átírása* is jegyzi a nevét. 1863-ban megindította a tokiói és jokohamai közös keresztyén egyetem működését.

A Meiji Gakuin Egyetem jelmondata az lett, ami valójában a református hívó orvos személyes hitvallása is volt: MÁSOKÉRT TENNI – ÉLNI 他者への貢献, Tasha e no Kōken. Ma ennek a keresztyén egyetemnek 13 ezer hallgatója van. Az egyetem első elnöke is Hepburn volt. Jelentős japán személyiségek, nemzeti köztisztviseltek álló írók, költők, művészek tanultak ezen az egyetemen. Például Toson Shimazaki, akit természetlírája és pszichológiai hangvételű családregényeiért az első modern írók között tart számon a japán irodalomtörténet.

Japán bibliakiadás és nemzeti protestáns hitvallásalkotás

A múlt század 30-as éveiben alakították meg a Japán Bibliatársulatot, amelynek munkáját jelentős anyagi és szellemi támogatásban részesítette a Skót Református Nemzeti Bibliatársulat, később az Amerikai Bibliatársulat és a Brit és Külföldi Bibliatársulat. A Japán Bibliatársulat elvégezte a teljes Biblia japánra fordítását, 1945-1948 között 2 390 000 Bibliát osztottak szét egész Japánban. 1949-1951 között kiadták a jelszót és teljesítették is: 10 millió Bibliát Japánnak. 1880-ban már kiadták az első Újszövetség-fordítást. Ma már a fiataloknak Manga Bibliájuk is van.

Az inkább anglikán hatásokat őriző *Krisztus Egyesült Japán Egyháza* a protestáns hitvallások mellett (Westminsteri Hitvallás, Heidelbergi Káté, II. Helvét Hitvallás) megalkotta saját hitvallását 1954-ben, amelynek célja az egyház népességének a hitét a történelmi tapasztalatok nyomán, a súlyos II. világháborús veszteségek és az atombombázás után a lelki megújulás irányába serkenteni. 1967-ben kifejezetten a II. Világháborúban való részvételért vállalt bűnbánó hangvétellel hozták nyilván-

nosságra a nehéz korszakot lezáró iratukat.

Az erőteljesebben presbiteriánus/református lelki irányvétel követő másik nagyobb egyháztest a *Nippon Kirisuto Kyokai* – azaz *Krisztus Egyháza Japánban*. Ők a másik irányzatnál említett hitvallások mellett, amelyek egyben az egyetemes protestantizmushoz kapcsolják őket lelkileg és teológiaiilag, még a holland Dordrehti Kánonokat is magukénak vallják, ami a szigorúan református hitelveket és etika normákat tartalmazza. 1953-ban alkották meg saját nemzeti-református hitvallásukat.

A mai Felkelő Nap és a fantasztikus udvariasság országában mintegy 7 500 protestáns gyülekezet él, szolgál. Több keresztyén tv-, és rádióállomás sugároz egész napos evangéliumi tartalmakat nemzeti nyelven. A vallási törvény értelmében a keresztyén gyülekezetek is adómentességet élveznek az országban. Iskolákat, teológiai szemináriumokat, laikusképző központokat, szociális, jóléti intézményeket tartanak fenn és működtetnek.

Az ősi japán császárváros, Kyoto lelkipásztora – sok lelkésztestvéréhez hasonlóan – német egyetemeken tanulta a szent tudomány. Előbb Heidelbergben, majd Bonnban. Hazafelé tartva meglátogatott, akkor a Budapest-Pesterzsébet Szabótelepi Egyházközség lelkipásztora voltam. Ő volt első „egzotikus” vendége a kis gyülekezetnek. Nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatták őt a gyülekezeti tagok a bibliaórán. Kérésükre Kamakura lelkésztestvérem János evangéliumának szívdobbanását írta fel filccel egy nagy papírtáblára: *Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne veszzen, hanem örök élete legyen* (János 3,16). Mindenki elképedésére és csodálkozására felülről lefele rajzolta az ősi japán betűket: *それが神が世界を愛した方法です...* Sore ga kami ga sekai o aishita hōhodesu...

Akkorra tanulta meg gyülekezetünk megérteni azt a szabótelepi szlogent, ami azóta is él sokak szívében: *A város peremén is Isten szeretetének centrumában*. Japánban is. Ezért amikor a japán lelkész elköszönt tőlünk, ezt adtuk neki ráírva egy Igés lapra útravalóként. Szajonára helyett ennyi volt a válasz: *Isten áldjon titeket: Kami no o megumi ga arimasu yō ni* - 神のお恵みがありますように! Ma is úgy emlékezem őreá és hazája protestánsaira, mint akik Isten áldásával végzik hű és istentiszteletben, embertiszteletben igen értékes szolgálatukat: együtt és másokért – Tasha e no Kōken! Ők is, mi is Isten szeretetének centrumában...

A Lónyay Gábor Társulás közleménye

A Lónyay Gábor Társulás kéri mindazokat a gyülekezeteket ahol társulásunk számára gyűjtötték az adó 2%-át, január 31-ig küldjék el címünkre a „Nyilatkozat”, vagy az adóbevallás szükséges oldalának fénymásolt példányát.

Mindkét irat érvényességének feltétele:

1. Az illetékes adóhivatal pecsétje
2. X-jellel ellátott rubrika, mellyel az adófizető felhatalmazza az adóhivatalt, hogy nevét és címét közölje társulásunkkal

Nem érvényesített iratok alapján nincs módunkban ellenőrizni, hogy az átutalás megtörtént.

Társulásunk 2022-ben is kész fogadni és továbbítani a 2%-os adományokat e fent leírt feltételekkel.

Csoma László, igazgató

Jézus megkísértése — egy kicsit másként

Máté 4:1-11

Kedves Olvasóink! Egy új esztendő küszöbén léptünk át pár napja, és ilyenkor mindig kíváncsisággal várjuk, mit hoz magával az új év. Akárhogy is nézzük, nem tudjuk, mi vár ránk. Az a történet, mellyel ma foglalkozni fogunk segít abban, hogy magabiztosan lépkedjünk 2022-ben is.

Jézus megkísértésének a történetét sokan ismerik. Keresztelő János a Jordán vízében megkeresztelte Jézust. Ez volt a szolgálatainak kezdete. Mielőtt azonban elindult volna betegeket gyógyítani, csodákat tenni, evangéliumot hirdetni, még várt rá egy megpróbáltatás. Ki kellett állnia az ördög kísértéseinek a próbáját. Az ige azt mondja, hogy a Lélek vitte el Jézust a pusztába, és miután negyven napig böjtölt, megjelent neki az ördög, és három alkalommal is megkísértette. Először arra akarta rávenni, hogy a köveket változtassa kenyérré, és azzal csillapítsa éhségét. Utána felvitte a templom párkányára, és azt mondta, hogy ugorjon le, mert az Isten úgysem engedi, hogy baja essen. Harmadjára pedig megmutatta neki az egész világot, és azt mondta, mindent neki ad, ha leborul előtte és imádja őt. Jézus minden alkalommal Isten igéjével válaszolt, és így győzte le az ördög kísértéseit.

Hogyan segít nekünk ez a történet abban, hogy meg tudjunk küzdeni ennek az évnek a kihívásaival szemben? Először is azt kell látnunk, hogy Jézus mielőtt az ördöggel találkozott volna, felkészül erre a találkozásra. Elvitte a Lélek a pusztába, és negyven napig böjtölt. A böjt ebben az esetben az Istennel eltöltött időt jelenti. Imádságban, Istennel való közösségben töltötte el ezeket a napokat, hogy lelki erőt gyűjtsön az előtte álló feladatok elvégzéséhez. Nem csak a kísértések legyőzéséhez,

hanem ahhoz is, hogy el tudja végezni a legnagyobb feladatot, a világ megváltását.

Az Istennel való kapcsolat segít nekünk is, hogy felkészüljünk mindenre, ami ránk vár ezen az éven. Keresni kell Őt. Imádságban, templomban, hittanórán. Mindenhol, ahol csak megtalálható. Az az ember, aki Istennel van, illetve, aki mellett ott van az Úr, biztonságban van. Ahogy Pál apostol írja a római levélben: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Nincs olyan nehézség, nincs olyan baj, nincs olyan félelem vagy fájdalom, ami nagyobb lenne az Istennél. Ő úrrá tud lenni ezeken a dolgokon. Bármilyen helyzetbe is kerüljön az életünk, ha velünk van az Isten, nincs mitől félnünk, mert nála hatalmasabb nincs e földön.

A napokban olvastam egy nagyon jó gondolatot Dávid és Góliát csatájával kapcsolatban. Ez a mondat valahogy így szól: Dávid nem tudta milyen erős Góliát, de tudta, milyen erős az Isten! Az Isten erejével félelem nélkül szállt szembe a nálánál sokkal erősebb ellenféllel. Ezt a bátorságot adja nekünk az Istennel való kapcsolat, közösség.

A történet azonban elmondja azt is, hogy milyen fegyverrel harcolhatunk az ördöggel szemben. Amikor Jézust megkísérti az ördög, Jézus mindig Isten igéjével veri vissza a támadást. Ezt látva, olyan fegyvert kapunk az Istentől, mellyel hatalmasabb nincs. Csak használni kell! Ez a fegyver nem más, mint az Isten Igéje. A Biblia, mely gondolom ott van mindannyiunk polcán. Hatásos fegyver minden élethelyzetben, csak – ahogy mondtam – használni kell. Olvasni, hallgatni kell. Meg kell ismerni, hogy tudjuk, mikor milyen helyzetben, hogyan használjuk. Mikor, milyen helyzetben mit javasol, üzen az Isten.

BIBLIAOLVASÓ

v e z é r f o n a l

Február

1. K.	5Móz 34	Mt 12,31-37
2. Sz.	Ruth 1,1-5	Mt 12,38-50
3. Cs.	Ruth 1,6-22	Mt 13,1-9
4. P.	Ruth 2,1-3	Mt 13,10-23
5. Sz.	Ruth 2,4-23	Mt 13,24-30
6. V.	Ruth 3,1-7	Mt 13,31-35
7. H.	Ruth 3,8-18	Mt 13,36-43
8. K.	Ruth 4,1-12	Mt 13,44-46
9. Sz.	Ruth 4,13-22	Mt 13,47-50
10. Cs.	1Sám 1	Mt 13,51-52
11. P.	1Sám 2	Mt 13,53-58
12. Sz.	1Sám 3,1-4,1	Mt 14,1-12
13. V.	1Sám 4,2-22	Mt 14,13-21
14. H.	1Sám 5	Mt 14,22-33
15. K.	1Sám 6	Mt 14,34-36
16. Sz.	1Sám 7	Mt 15,1-9
17. Cs.	1Sám 8	Mt 15,10-20
18. P.	1Sám 9,1-13	Mt 15,21-28
19. Sz.	1Sám 9,14-27	Mt 15,29-31
20. V.	1Sám 10	Mt 15,32-39
21. H.	1Sám 11	Mt 16,1-4
22. K.	1Sám 12	Mt 16,5-12
23. Sz.	1Sám 13	Mt 16,13-20
24. Cs.	1Sám 14,1-15	Mt 16,21-23
25. P.	1Sám 14,16-35	Mt 16,24-28
26. Sz.	1Sám 14,36-52	Mt 17,1-13
27. V.	1Sám 15,1-9	Mt 17,14-21
28. H.	1Sám 15,10-35	Mt 17,22-23

Elkezdődött tehát 2022. Keressétek Isten közelségét, olvassátok az Igét, és higgyetek abban, hogyha veletek van az Isten! Semmi sem lehetetlen, és nem kell félni semmitől. Boldog Újévet kívánunk!

Imádság: Kegyelmes Isten! Köszönjük, hogy megtalálhatunk Téged. Köszönjük, hogy a Te jelenléted valóság lehet az életünkben, és köszönjük, hogy ahol Te jelen vagy, onnan eltűnik a félelem. Add, hogy Veled akarjunk lenni mi is, hogy a Te erőddel küzdjünk a kísértéssel szemben. Ámen.

Aranymondás: „Keressétek az Urat, amíg megtalálható! Hívjátok segítségül, amíg közel van!” Ézsaiás 55:6

Kraus Viktor

A Református Újság színesben történő megjelenését a Szlovákiai Református Keresztény Egyház Kulturális és Közművelődési Központjának közreműködésével Magyarország Kormánya támogatta.
Azonosítószám: BGA/123/4/2021

Református Újság

Gyülekezeti tájékoztató

Kiadja a Lónyay Gábor Polgári Társulás • Cím: Dereglyő 216, 076 74 Dereglyő, IČO/reg.szám: 31256732 • Nyilvántartási szám: EV 5612/18, ISSN: 2585-8491

Megjelenik havonta. Kereskedelmi forgalomba nem hozható. • Terjeszti a Dereglyő-i Református Keresztény Gyülekezet

Szerkesztőség: főszerkesztő: Csoma László, szerkesztők: Csoma Annamária, Györky Szilvia, Kraus Viktor, kárpát-medencei tudósítók: Fábián Tibor, Szenn Péter
Szerkesztőség címe: 076 74 Drahňov-Dereglyő 216, Tel.: 056/63 953 96, Mobil: 0908 035 094, E-mail: ladislavcsoma@gmail.com vagy csomalaszlo@centrum.sk

Nyomda: Marián Györky - MS PRINT